

Open brief aan de Vlaamse regering
cc: het Vlaams parlement, de commissie energie

Woensdag 15 juni 2022

Geachte minister-president,
Geachte minister van Energie,
Geachte volksvertegenwoordigers,
Geachte leden van de Commissie voor Energie,

Op 15 juni vieren we jaarlijks *Global Wind Day*, de ‘**Internationale Dag van de Wind**’. Hierbij wil REScoop Vlaanderen, de federatie van burgercoöperaties voor hernieuwbare energie, de aandacht te vestigen op **verzoekschrift 18 (2019-2020)**¹ over burgerparticipatie bij de ontwikkeling van windenergie van 11 juni 2020 aan het Vlaams parlement. Dat leverde tot op heden geen resultaat op. We vragen aan de Vlaamse ‘bewindvoerders’ om een initiatief te nemen om windprojecten te verankeren in de lokale gemeenschap. Naar Nederlands model, waar het klimaatakkoord van 2019 bij grootschalige hernieuwbare energieprojecten op land een verplicht participatieplan² voorziet op maat van de lokale gemeenschap³ als voorwaarde voor een vergunningsaanvraag⁴.

Verzoekschrift 18 (2019-2020) werd op 24 juni 2020 ontvankelijk verklaard en doorverwezen naar de Commissie voor Energie, werd op de zitting van 14 juni 2020 besproken en toevertrouwd aan de Vlaamse minister van energie om mee te nemen in de werkzaamheden⁵ voor **omzetting van de Europese directieven rond energiegemeenschappen**⁶. De EU-regelgeving vereist immers een *level playing field* voor burgerinitiatieven met ondersteunende maatregelen ter bevordering van energiegemeenschappen waarin burgers centraal staan. Bovendien zou Vlaanderen daarmee ook invulling geven aan **art. 3.43 van het nieuwe burgerlijk wetboek**⁷ (**art. 714 in het oude**) dat stelt dat onze *commons* dienen voor het algemeen belang, met inbegrip van het belang van toekomstige generaties. Dit ter bevordering van het draagvlak voor de lokale energietransitie, waarvan vele provinciale, intercommunale en gemeentelijke besluiten met lokale regelgeving⁸ en een positief effect op de energiefactuur van hun inwoners een invulling zijn.

Het bewustzijn rond de klimaatcrisis is er al jaren en sinds onze vraag in juni 2020 is de wereld drastisch veranderd. Vlaanderen verzeilde in een tweeledige energiecrisis. We zijn te afhankelijk van het buitenland en onze huishoudens kreunen sinds eind 2021 onder exploderende energiefacturen. Het onevenwicht is frappant: overheden nemen dure maatregelen om de prijsstijgingen te milderen, door de stijgende marktprijzen maken energieproducenten overwinsten en tegelijk gaan energieleveranciers failliet. **Maar dat geldt niet voor iedereen, er bestaat een alternatief.**

¹ Verzoekschrift 18 (2019-2020): <https://www.rescoopv.be/sites/default/files/20200611-open%20windbrief%20global%20wind%20day%202020-REScoopV.pdf>

² <https://www.hieropgewekt.nl/kennisdossiers/klimaatakkoord-participatie-en-50-eigendom-van-lokale-omgeving>

³ Tot 50% eigenaarschap via participatie van de lokale gemeenschap en beoordeeld door de lokale overheid

⁴ Bij de aftoetsing van een vergunningsdossier is ‘draagvlak’ één van de elementen, het participatieplan maakt deel uit van het sociaal-maatschappelijk draagvlak voor grootschalige hernieuwbare energieprojecten.

⁵ Brief van 15 juli 2020 van de voorzitter van de commissie energie

⁶ REScoops voldoen aan beide Europese definities van energiegemeenschappen en dat hoeft niet te verwonderen want ze stonden er model voor. De internationaal erkende principes voor coöperatief ondernemen (ICA) die de basis vormen voor de werking van burgercoöperaties (REScoops) vormden ook de basis voor de EU definities van energiegemeenschappen.

⁷ Artikel 3.43 BW: De gemene voorwerpen kunnen niet in hun totaliteit worden toegeëigend. Zij behoren aan niemand toe en worden gebruikt in het algemeen belang, met inbegrip van het belang van toekomstige generaties. Het gebruik ervan is aan allen gemeen en wordt door bijzondere wetten geregeld.

⁸ <https://www.rescoopv.be/publicaties/omgevingsenergie>

Voor burgercoöperaties⁹ is stroomlevering geen commercieel product, wel een dienstverlening¹⁰ aan de leden. Burgercoöperaties doen aan collectief energiedelen binnen hun energiegemeenschap en bepalen zelf hoeveel die energie moet kosten (aan de leden) en opbrengen (voor de coöperatie). De energiefactuur van 55.000 coöperatieve leden¹¹ is daardoor niet gekoppeld aan de groothandelsprijzen¹² waardoor ze in Q1 van 2022 een voordeel op de energiefactuur genoten van ca 8.5 miljoen¹³ euro. Het resultaat van dit coöperatieve model is dat **elektriciteitsfactuur van de leden vandaag gemiddeld 30% lager¹⁴ dan de commerciële¹⁵ markt**. Bovendien verbruiken ze 100% lokaal geproduceerde hernieuwbare elektriciteit.

Momenteel geldt echter een coöperatieve contractstop¹⁶, je kan immers alleen de energie delen die je zelf produceert. Er moeten dringend coöperatieve projecten bijkomen om de vraag naar coöperatief energiedelen te kunnen volgen. Maar coöperatieve windprojecten realiseren in Vlaanderen is verdomd lastig als gevolg het beperkt aantal geschikte locaties in onze ruimtelijke ordening en van de *windrush*; het speculatief onder contract brengen van zoveel mogelijk gronden door commerciële ontwikkelaars. Zo wordt de wind de facto geprivatiseerd, wat in strijd is met art 3.43 van het burgerlijk wetboek. Om letterlijk en figuurlijk ruimte te maken voor burgerinitiatieven ontwikkelen heel wat lokale overheden regelgeving rond draagvlak en rechtstreekse participatie, wat perfect aansluit met de Europese directieven. Waarom aarzelt Vlaanderen ?

Als Vlaanderen in juni 2020 positief gevolg had gegeven aan verzoekschrift 18 (2019-2020) met 50% coöperatieve windturbines¹⁷ tot gevolg, dan hadden er ca 100.000 extra gezinnen kunnen genieten van een milde, coöperatieve energiefactuur met een voordeel in Q1 2022 van ca 17 miljoen euro. Zonder draagvlakmodel dragen nieuwe windturbines niet bij aan de verlaging van de energiefactuur van huishoudens, maar wel aan energie-armoede. **Een sociaal rechtvaardige energietransitie vraagt om passende structurele maatregelen: bij grootschalige hernieuwbare energieprojecten decretaal vastleggen van een verplicht participatieplan op maat van de lokale gemeenschap als voorwaarde voor een vergunningsaanvraag.**

Met de meeste hoogachting en tot uwer beschikking voor verder overleg,

Voor REScoop.Vlaanderen vzw

Niko Deprez – bestuurder

Jan De Pauw - bestuurder

Digitaal ondertekend door Niko Deprez (Signature)
DN: c=BE, cn=Niko Deprez (Signature), sn=Deprez,
givenName=Niko Guy, serialNumber=62030336790
Datum: 2022.06.15 07:46:10 +02'00'

Contactpersonen: Jan De Pauw 0484/65.60.22, Niko Deprez 0477/55.13.07

⁹ <https://www.ica.coop/en/media/library/research-and-reviews/guidance-notes-cooperative-principles>

¹⁰ Met topscores van VREG voor dienstverlening (klachtenindicator) en Greenpeace-ranking (investeringsbeleid)

¹¹ Bron: VREG marktaandeel leveranciers residentieel cliënteel (Ecopower deelt haar leveringsvergunning met leden van de federatie)

¹² In ca 85% dekt de eigen productie de vraag van de leden, in ca 15% wordt het tekort aangekocht op de groothandelsmarkt

¹³ Bron: VREG V-test voor gemiddeld verbruik coöperatief huishouden x VREG-marktaandeel residentieel cliënteel, wat meer is dan de gezamenlijke milderende maatregelen van de federale en de gewestelijke overheid

¹⁴ Bron: prijssimulator coöperatieve leverancier Ecopower <https://www.ecopower.be/groene-stroom/prijs>

¹⁵ Bron: VREG V-test voor gemiddeld verbruik coöperatief huishouden x VREG-marktaandeel residentieel cliënteel

¹⁶ www.ecopower.be/contractstop

¹⁷ Betekent 43 coöperatieve windturbines, bron ODE <https://images.ode.be/2022127161542190-20211220-lijst-operationele-parken.pdf>